

از قانون مجازات اسلامی

مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ با اصلاحات بعدی

ماده ۶۵۶- در صورتی که سرقت جامع شرایط حد نباشد و مقرون به یکی از شرایط زیر باشد، مرتکب به حبس از شش ماه تا سه سال و تا (۷۴) ضربه شلاق محکوم می شود:

۱- سرقت در جایی که محل سکنی یا مهیا برای سکنی یا در توابع آن یا در محل های عمومی از قبیل مسجد و حمام و غیر اینها واقع شده باشد.

۲- ...

- مقصود از محل های عمومی اماکنی است که اختصاص به شخص معینی ندارد و ورود به آنها برای عموم

جایز است. (مانند مساجد) مصادیق مذکور جنبه تمثیلی دارد. (برای مطالعه بیشتر رک: حکم ۱۰۶۰۷/۲۴۷۹ -

۱۶/۱۱/۹ شعبه دوم دیوان عالی کشور.)

ماده ۶۹۰- هرکس به وسیله صحنه سازی از قبیل پی کنی، دیوارکشی، تغییر حدفاصل، امحای مرز، کورت بندی، نهرکشی، حفرچاه، غرس اشجار و زراعت و امثال آن به تهیه آثار تصرف در اراضی مزروعی اعم از کشت شده یا در آیش زراعی، جنگلها و مراتع ملی شده، کوهستانها، باغها، قلمستانها، منابع آب، چشمه سارها، انهار طبیعی و پارکهای ملی، تأسیسات کشاورزی و دامداری و دامپروری و کشت و صنعت و اراضی موات و بایر و سایر اراضی و املاک متعلق به دولت یا شرکتهای وابسته به دولت یا شهرداریها یا اوقاف و همچنین اراضی و املاک و موقوفات و محبوسات و اثلاث باقیه که برای مصارف عام المنفعه اختصاص یافته یا اشخاص حقیقی یا حقوقی به منظور تصرف یا ذی حق معرفی کردن خود یا دیگری، مبادرت نماید یا بدون اجازه سازمان حفاظت محیط زیست یا مراجع ذی صلاح دیگر مبادرت به عملیاتی نماید که موجب تخریب محیط زیست و منابع طبیعی گردد یا اقدام به هرگونه تجاوز و تصرف عدوانی یا ایجاد مزاحمت یا ممانعت از حق در موارد مذکور نماید به مجازات یک ماه تا یک سال حبس محکوم می شود. دادگاه موظف است حسب مورد رفع تصرف عدوانی یا رفع مزاحمت یا ممانعت از حق یا اعاده وضع به حال سابق نماید.

(۱) تصرف عدوانی جرم مستمر است. (نظریه ی ۷/۵۰۵۱ - ۱۳۷۳/۷/۳۰ اداره ی حقوقی قوه ی قضاییه)

۲) دعوی تصرف عدوانی در اموال غیر منقول می تواند جنبه ی حقوقی و کیفری داشته باشد. (برای مطالعه ی بیشتر رک: نظریه ۷/۱۱۱۶-۱۳۸۰/۲/۶-۱۳۸۰/۲/۶ اداره ی حقوقی قوه ی قضاییه)

۳) چنانچه مدعی صرفاً درخواست رفع تصرف عدوانی برابر با مواد ۱۵۸ به بعد قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹ را نماید، چنین دعوایی حقوقی تلقی شده، مستلزم تقدیم دادخواست و ابطال تمبر دادرسی بوده و صدور حکم به مجازات برخلاف موازین قانونی است. لیکن چنانچه شاکی مطابق ماده ی ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی از مراجع صالح قضایی تقاضای رسیدگی و تعقیب داشته باشد، دعوی کیفری محسوب شده، نیازی به تقدیم دادخواست نداشته و صدور حکم به مجازات قانونی است. (همان)

۴) دادگاه برای صدور حکم به مجازات، نیاز به احراز واقع یعنی عدوانی بودن تصرف دارد. لذا صرف تصرف کفایت نمی کند. یعنی دادگاه فقط پس از احراز اینکه تصرف فعلی من غیر حق و عدوانی یا غاصبانه است می تواند حکم محکومیت صادر نماید.

۵) مدعی حتی پس از اقامه ی دعوی برابر با مواد ۱۵۸ به بعد قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹، حق تقاضای تعقیب کیفری مرتکب تصرف عدوانی وفق ماده ۶۹۰ ق.م.ا. ۱۳۷۵ را خواهد داشت. (برای مطالعه ی بیشتر رک: نظریه ی ۷/۵۹۴۴-۱۳۸۲/۹/۱-۱۳۸۲/۹/۱ اداره ی حقوقی قوه ی قضاییه)

۶) تقاضای قلع و قمع بنا ضمن دادخواست ضرر و زیان بلاشکال است. (نظریه ی ۷/۱۱۸۲۴-۱۳۷۱/۱۱/۱۲-۱۳۷۱/۱۱/۱۲ اداره ی حقوقی قوه ی قضاییه)

۷) حکم به رفع تصرف مستلزم طرح این درخواست از جانب شاکی یا خواهان است. لذا با صدور حکم براءت متهم، چنانچه شاکی صرفاً تقاضای تعقیب کیفری متهم را کرده باشد، صدور حکم در خصوص رفع تصرف عدوانی منتفی است. (برای مطالعه ی بیشتر رک: نظریه ی ۷/۸۳۷۲-۱۳۸۲/۱۰/۱۱-۱۳۸۲/۱۰/۱۱ اداره ی حقوقی قوه ی قضاییه)

۸) دادگاه حتی به فرض صدور حکم براءت نیز مکلف است در باب رفع تصرف عدوانی اتخاذ تصمیم نماید. زیرا حکم به محکومیت متهم و صدور حکم به رفع تصرف عدوانی علیه وی با هم ملازمه ندارند. (برای مطالعه ی بیشتر رک: نظریه ۷/۹۹۰-۱۳۸۳/۲/۲۳-۱۳۸۳/۲/۲۳ اداره ی حقوقی قوه ی قضاییه)

۹) با عنایت به ماده ی ۷۲۷ قانون مجازات اسلامی، ماده ی ۶۹۰ همین قانون، در زمره ی جرایم قابل گذشت است.

۱۰) تعقیب جرم مذکور در ماده ۶۹۰ ق.م.ا. محدود به مدت و مهلت مزبور نمی باشد. (نظریه ی ۷/۱۴۵۴-۱۳۷۸/۶/۱۴)

(برای مطالعه ی بیشتر رک: نظریه ی ۷/۱۴۵۴-۱۳۷۸/۶/۱۴ اداره ی حقوقی قوه ی قضاییه)

۱۱) شمول این ماده دربرگیرنده ائمه جماعات، هیأت امناء و خدام مساجدی که با انقضای اجاره نامه یا قرارداد کاری خود همچنان به تصرف خود در مسجد ادامه می دهند و یا به ناحق و به صورت عدوانی عرصه یا اعیان مسجد را به تصرف خود در می آورند، یا ادعای مالکیت آن را دارند نیز می گردد. لازم به ذکر است در ارتباط با اتهام مذکور در خصوص ائمه جماعات مساجد، دادسرا و دادگاه ویژه روحانیت عهده دار تعقیب و رسیدگی می باشد.